

Oční diagnostika a albinismus

*Albinismus * Stavba oka * Železo, síra a barva očí * Mýlný
názor vědy na funkci nervů * Prohřešky tzv. oční diagnostiky
* Albinismus a blednička*

Pánové, položená otázka zní:

Je oční duhovka zrcadlem duše ve zdravém a nemocném stavu?

Myslím, že můžeme vzít rovnou i tu druhou otázku; zřejmě jsou myšleny společně:

Co způsobuje, že u černých lidí vznikne albinismus neboli leukopatie?

Stavba Chceme-li si tuto otázku zodpovědět, musíme se předuhovky devším poněkud blíže věnovat povaze lidského oka. Ta otázka se týká toho, že jistí lidé usuzují na zdravý nebo nemocný charakter celého těla z utváření duhovky, tedy z onoho barevného kruhovitého útvaru v oku, obklopujícího černý útvar zvaný zornice, z duhovky, která skutečně

u různých lidí vykazuje tu největší myslitelnou rozdílnost. Člověk nemá, jak víte, duhovku zbarvenou jen modře nebo černě nebo hnědě nebo šedě nebo také zelenohnědě; duhovka má také různě se rýsující čáry, které vznikají jemnými cévkami. Skutečně tedy, tak jako se obecný výraz obličeje u jednoho člověka liší od výrazu obličeje druhého člověka, liší se navzájem zásadně i jemnější stavba duhovky neboli iris u různých lidí, a to mnohem *víc, než* se obvykle vzájemně odlišuje fyziognomie lidí.

Chceme-li ovšem hovořit o takovýchto věcech, musíme se poněkud blíže věnovat stavbě oka. Souvisí to totiž i s druhou otázkou, kterou jste položili. Ta se týká toho, že obzvlášť u černochů, ale i u lidí jiných než černých, se objeví abnormální, ne zcela obvyklá barva pleti, která je spojená se zvláštním zbarvením duhovky neboli iris. To spolu jistým způsobem souvisí. Toto zbarvení pleti je ovšem u přirozeně černých lidí obzvlášť nápadné, právě proto, že jinak bývají černí a že teď mají všelijaké bílé skvrny, jsou žíhaní jako tygr. Zřídka bývají úplně bledí nebo úplně bílí; to se stává mezi černochy velmi vzácně, neobyčejně vzácně. Avšak i u jiných ras, zbarvených jinak než černě, se vyskytují takzvaní albíni. Ovšem albinismus se objevuje i u bílých lidí: u takzvaných švábů - tak se jim říká; mají velmi bledou barvu pleti, skoro mléčně bílou. Duhovku pak mívají zbarvenou obvykle světle červeně a zornička, která jinak bývá u člověka černá, je pak tmavě červená. Jedna taková žena-albínka, kterou jsem kdysi

Albinismus

viděl, se dokonce vystavovala v boudách na všelijakých poutích a ukazovala se. Měla mléčně bílou pleť, červenou duhovku neboli iris a zorničky tmavě červené místo černých. Neobyčejně slabým hláskem pak říkala: „Jsem celá bílá, mám červené oči a velmi slabý zrak.“ Také to byla pravda, měla velmi slabý zrak.

Rohovka, Chceme-li se touto věcí zabývat, musíme především
cévnatka, studovat stavbu samotného oka. O oku jsem vám ovšem
sítnice za tu dobu již leccos řekl. Proto možná pochopíte to, co vám
chci dnes říci. Podívejte, oko je usazené ve velmi pevném kostěném
útvary hlavy. Kostěná stavba hlavy se tady uvnitř klene a v této
kostěné klenbě, která je tady dozadu směrem k mozku otevřená [viz
nákres], je uvnitř usazeno oko. Oko je nejprve zvenčí ohraničeno
tvrdou blánou, která je *tady* neprůhledná. Takzvaná oční bulva je
ohraničena rohovkou. Tady vpředu, kde je poněkud vyklenutá, je tato
blána průhledná. Kdyby tato vnější rohovka nebyla průhledná, člověk
by se nitrem svého oka nedostal ke světlu. Rohovkou se nazývá právě
proto, že je rohovitá. Tady, dále směrem dovnitř, se pak nachází blána,
která sestává z jemných cévek. Krevní síť těla se rozpíná až do oka a
vysílá do něj též malinké, jemné cévky. Zde tedy máme tvrdou
rohovku, která je vpředu průhledná, a k ní přiléhající takzvanou
cévnatku. Třetí blána, která je tady uvnitř, je tvořena nervy; to je
takzvaná sítnice. Musím tedy nakreslit ještě třetí blánu, sítnici. Sítnice
pak jde dozadu do mozku, cévnatka samozřejmě také. A *toto*
nazýváme, protože to je nervová hmota, která směřuje ke zraku,
zrakovým nervem. Víte, že se říká, že

prostřednictvím nervů člověk vnímá.
Zrakovým nervem
tedy člověk vidí.

Zvláštní ovšem je, že každý musí přiznat, že - jak se říká - zrakovým nervem vidí všude, jenom jako z udělání ne tam, kde nerv vchází dovnitř; tady je slepý, tady nevidíme nic! Kdyby se tedy někdo díval tak, aby se díval nějakým způsobem tady sem, nebo kdyby nervy kolem dokola byly nemocné a už jenom místo, kde zrakový nerv vchází dovnitř, by bylo zdravé, přesto by tady, kde zrakový nerv vchází dovnitř, neviděl nic. Lidé ovšem říkají: Zrakovým nervem vidíme, zrakový nerv je tady k tomu, abychom viděli. - Už jste slyšeli následující věc? Představte si, že tady bude parta dělníků, řekněme třicet dělníků. Pětadvacet z nich musí velice pilně pracovat; ti budou stát všude tady. A tady bude stát skupinka pěti (člověk by to samozřejmě neudělal, ale já teď budu předpokládat, že by to udělal) a těchto pět dělníků se smí flákat, zatímco ostatní pilně pracují. Takže můžeme říci, že tady máme těch pětadvacet pilných dělníků a tady těch pět, kteří se celou dobu flákají, sedí si na polstrovaných křeslech a flákají se.

*Slepost
zrakového
nerou*

Když vám někdo řekne, že těch pět lenochů dělá tu práci stejně dobře (nebo to možná říct nemůže, protože to nevidí), když vám tedy řekne, že ta práce vzniká tím, že se kdosi fláká, tak tomu nebudete věřit, není-liž pravda? To je přece nesmysl. Věda nás *ovšem učí*: zrakový nerv vidí. - Ovšem jako z udělání na místě, kde je ho nejvíc, nic nevidí! To je stejné, jako kdybyste řekli, že ta práce je vykonávána tím, co dělá těch pět flákajících se lidí. Vidíte, takové věci se vědí - to je právě to kuriózní - takové věci se vědí, přesto se však neustále tvrdí naprosto obyčejný nesmysl. Z toho, že je zde takzvaná slepá skvrna - tak se totiž jmenuje - a že na místě, kde zrakový nerv nejvíc zasahuje, vůbec nic nevidíme, z toho zcela jasně vyplývá, že to nemůže být zrakový nerv, čím vidíme.

Nad- Věc se má totiž takto: v lidském těle je něco, co je velmi
smyslové Já podobné této záležitosti u zrakového nervu; jsou to totiž obě paže a dlaně. Představte si, že zvednete židli. Budete napínat paže až dolů ke dlaním. Ale to, co je tu spojuje, přitom zůstává otevřené, není-liž pravda. Právě tak je tomu u zrakového nervu. Zapojujete tu něco, na co působí světlo, a uprostřed je to stejné jako tady, mezi počátky obou paží. To co tady zasahuje, však není zrakový nerv (kdyby to totiž byl zrakový nerv, tak by tady musel vidět nejvíc); to co tady zasahuje, je něco z toho zcela neviditelného, co jsem vám popsal. Je to právě Já, ústrojnost Já. Není to fyzické tělo, ani tělo éterné, dokonce to není ani tělo astrální; je to Já člověka. A tak vám zde kromě toho, co tam už je, musím zakreslit ještě něco: je to ono nevi-

ditelné Já, které se zde rozprostírá. Jenom s tím rozdílem, že to není tak, jako by tu byly dvě takové paže, ale tak, že by se tady ty paže spojovaly a vytvářely kouli. Rukama už začínáme dělat kouli, když do nich něco vezmeme. Tady uvnitř je nadsmyslové Já; toto já zde zasahuje. A k čemu je tu ten nerv? Inu, pánové, ten nerv je tu k tomu (protože je to práce, kterou vykonává ten neviditelný člověk), aby docházelo k vyměšování. Všude tu je vyměšována substance, která zde všude zůstává ležet. Vidíme nadsmyslovým Já. A nerv tu je k tomu, aby něco bylo vyměšováno.

Představte si, jaký zde věda říká nesmysl, zrovna jako kdybychom vyšetřili tlusté střevo a to, co je v něm, a kdybychom o tom, co je z tlustého střeva vyměšováno, řekli, že se tím člověk živí! Zrovna tak jako je v tlustém střevu to, co je pak vyměšováno, je tady vyměšována nervová substance. A *toto* [slepá skvrna] je pak místo, kde je vyměšována nejvíc. Zde se to, co v oku nepotřebujeme, vyměšuje do mozku a postupuje to pak dál, až se to úplně vyloučí. Podívejte, to je něco, na co můžete velmi snadno přijít, o čem vám však dnes budou lidé vyprávět ty nejbláznivější historky. Nepřijdou však na to, co to znamená, když se tvrdí, že člověk nervovou substancí vidí nebo pociťuje nebo něco vnímá. To by bylo totéž, jako kdyby se člověk živil obsahem konečníku. Vidíte tedy, že ta záležitost se slepou skvrnou nemá prazádný význam pro vidění; zrakový nerv totiž nevidí nic ani tady kolem dokola, jenomže tady, kde je ta slepá skvrna, se zkrátka vyměšuje nejvíc. A stejně jako v konečníku končí výživa, jako je tu

*Vyměšování
zrakového
nerou*

konečník jen k vyměšování, končí i zde vidění, protože se tu nejvíc vyměšuje a protože nemá prázdný smysl, aby se tady uprostřed vidělo.

*Duhovka
neboli iris*

Představte si, že by vám tu ležela hůl a vy jste ji chtěli zvednout hlavou! To nejde. Musíte ji zvednout paží, rukou, tím, co dosedá na straně. Zrovna tak nemůžete nervem vidět. Člověk musí vidět tím, co tu zasahuje.

Nuže, pánové, všechno, co je *tady* [přednášející ukazuje na nákres], končí zde v něčem na způsob svalů. Tento sval nese čočku. To je zcela průhledný útvar. Proč průhledný? Aby se dalo dostat ke světlu. A tady za tímto útvarem je taková zahoustlá tekutina. Vpředu je ještě hustší tekutina, a v této zahoustlé tekutině tady vpředu plave iris neboli duhovka, která přisedá tady v blízkosti cév. Skutečně v té tekutině plave a nechává otevřený otvor pro světlo. Tento otvor vypadá jako černý, když se do něj podíváme, protože se díváme skrz celé oko až na pozadí, které je právě černé.

*Já, železo a
barva očí*

Duhovka neboli iris je vpředu značně průhledná, na zadní straně je černá. Ta černá blána, která je tady vzadu, je u některých lidí opravdu tenká. Protože když je tenká a díváme se přes průhledné do černého, mají jistí lidé modré oči. A ti, u kterých je zde ta blanka silnější, u kterých se tedy díváme na silnější zadní blánu u duhovky, ti mají černé nebo tmavé oči. O hnědých očích budeme hned mluvit.

Nyní si, pánové, musíme říci, čím to je, že u některých lidí tato blána, která vlastně způsobuje onu modrou nebo hnědou nebo černou barvu, je silnější nebo tenčí. Říkal jsem vám, že tady vstupuje do oka to, co nazýváme Já, tedy ona nejušlechtlejší nadmyslová část člověka. Tady vstupuje dovnitř. Já je u lidí různě silné nebo slabé. Předpokládejte nyní, že budeme mít člověka, jehož Já bude velmi silné, ten člověk by měl velmi silné Já. Podívejte, takový člověk je schopen zcela rozpustit železo, které má v krvi a které také touto cévničkou dostává do oka. Kdo má tedy velmi silné Já, železo zcela rozpouští a důsledkem toho je, že do této blány, která se nachází na samém vnějším okraji těla, se dostává málo železa, protože je zcela rozpuštěné. Dostává se sem tedy málo železa a důsledkem toho je, že tato blána se ztenčí. Tím, že se ztenčí, získá člověk modré oči. Představte si ovšem, že nějaký člověk bude mít slabé Já; potom nebude železo tak silně rozpouštět a důsledkem toho bude, že se do této blány bude dostávat ještě mnoho nerozpuštěného železa. Tímto nerozpuštěným železem blána zesílí a člověk získá tmavé, černé oči. Záleží to tedy na Já, zda má člověk černé nebo modré oči.

Ovšem, pánové, v krvi se nachází ještě jedna látka, a to síra. A i když Já dokáže zpracovat železo, bývá někdy přesto neschopné zpracovat síru. Vpustí-li Já síru do této blány nezpracovanou, vznikne v duhovce žlutohnědé zbarvení; tak vznikají nahnědlé oči. A když se do očí dostane obzvlášť mnoho síry, vznikne duhovka načervenalá.

Kvůli síře, která se tady vzadu leskne, není dokonce ani zornička černá. To černé nevidíme; vyzařovaná, vystřikovaná síra dělá dokonce i zorničku tmavočervenou. Tak je tomu u albínů, tak je tomu u lidí, kteří ani jinak nedokážou svou kůži náležitě zásobit kožní barvou. Takže můžeme říci, že zkrátka existují lidé, kteří mohou síru jakoby vstříkovat do svých očí. Jejich Já ji tam může vstříkovat, a tím vzniká ono zvláštní zbarvení duhovky.

Ovšem síra nebo železo, které se dostávají do oka, se dostávají do celého těla; dostávají se tam totiž z krve. Tady v oku jsou to jenom malé cévky, že ano. Pokud tedy někdo zde v oku vstříkuje dovnitř síru, potom vstříkuje síru všude do celé své kůže. A důsledkem toho, že všude do celé své kůže vstříkuje síru, je to, že na místech, kde je vstříknuta síra, nemá svou přirozenou barvu pleti; neboť přirozená barva pleti pochází ze zpracování železa. Pokud tedy člověk zpracovává své železo jen nepatrně, zato však vystřikuje síru, získá na kůži takovéto strakaté skvrny a zároveň to je vidět na zbarvení očí.

„Příčina neznámá“ Vidíte tedy: právě studujeme-li onoho neviditelného člověka, který se nachází v každém z nás, můžeme člověka pochopit až do jeho hmoty, až do jeho látky. Anthro- posofie není tak slabomyslná, aby nechápala hmotu. Je to naopak materialismus, kdo nerozumí hmotě. Přečtete si někde, co se píše o albinismu. Co se dočtete? Ten z vás, kdo se mě na to zeptal, si asi někde přečetl zhruba toto: Příčina albinismu je neznámá! - Materialismus totiž všude dospívá k té zvláštní větě, že příčina je neznámá, protože se vůbec nestará o případy, kdy lze příčiny najít. Je samozřejmě snadné říci: Tady je červená

zornička. - Ano,

ale je třeba vědět, co tu uvnitř vlastně pracuje a co tu záležitost vstříkujete dovnitř; neboť toto červené zbarvení a bledá barva těla pocházejí od síry.

Teď ovšem rozumíte, co je skutečná věda. Představte si, že přijдете někam na nějaké místo na zemi, kde se dělá nějaká práce; někdo by se na ni podíval a řekl by: Ta práce už tu je, příčina je neznámá. - Nestaral by se o to, co se stalo předtím; proto by konstatoval: příčina je neznámá. Že zde tedy po mnoho dní pracovalo například třicet lidí, o to by se nezajímal. Tak to dělá věda, když říká: Příčina červeného zbarvení zorničky a bledé barvy pleti je neznámá. - Avšak příčina spočívá v Já, které tu ve hmotě, v látce pracuje.

Z toho ovšem zase vidíte, že v duhovce je skutečně obsaženo něco z věrného obrazu toho, jak celé tělo pracuje se železem a sírou. Vezměte si však takového albína, takového „švába“; vlastně je to určitý druh nemoci. V těle se příliš pracuje se sírou, ovšem tělo si na to zvykne a je to organizované. Může se ale stát, že se to v mnohem menší míře dostane do očí. Podívejte, kromě té albínky, o které jsem vám vyprávěl, tedy kromě té dámy, která se vystavovala na pouti, jsem viděl nejednoho albína. Vždycky se dá dokázat, že u takových albínů se jedná o něco zcela zvláštního. Můžeme říci: je to takovýto albín, má ono zvláštní načervenalé zbarvení duhovky, bledě červené, má tmavočervené zbarvenou zorničku a má bledé tělo. Když ho budeme studovat dál, dospějeme na základě charakteru jeho těla k názoru, že má neobyčejně slabé spojení mezi srdcem a ledvinami.

*Jemná
činnost
ledvin u
albínů*

Ledviny jsou u takového člověka jen s velkou námahou zásobovány krví, a pracují tedy velmi ztěžka. Kdyby síru, kterou v sobě na základě celé své tělesné struktury nese, ukládal v ledvinách, pak by umřel již jako dítě. Proto síru odsouvá k povrchu těla - kůže bledne, oči červenají - tak aby ledviny mohly pracovat jemně. Albíni mají například ty nejjemnější pracující ledviny. K tomu může dojít i u jiných lidí. Pokud však u lidí, kteří nejsou albíni (většina lidí albínem nebývá), dojde k nějaké vadě u ledvin, nemusela by se pak taková vada ukázat i v duhovce? To, jak spolu působí síra a železo, se i zde projevuje. Ze struktury lidské duhovky tedy skutečně můžeme usuzovat na to, zda někde v lidském těle není něco poškozené. Proto můžeme z tohoto jemného vzhledu duhovky (zda se na tom či onom místě nachází nějaká skvrnka, což vlastně není normální) vidět: tady je v těle nějaká vada.

Ovšem, pánové, musíte si uvědomit jednu věc. Celé lidské tělo je jeden celek a to, co vidíme v duhovce, bychom (kdybychom byli dostatečně chytří) viděli i tehdy, kdybychom vyřízli a vyňali kousíček kůže; i v kůži by se objevilo něco, co by nebylo normální; dokonce i kdybychom odstříhli nehet na palci u nohy. I tady je velmi jemná struktura, na níž by se dalo vidět, kdyby játra nebo ledviny nebo plíce nebyly v pořádku, i když zase poněkud jinak. Kdyby byl tedy někdo obzvlášť chytrý a místo vyšetření duhovky by například provedl vyšetření odstříženého nehtu (bylo by to ovšem mnohem těžší, protože to není tak markantní), pak by také dokázal poznat zdravý

nebo chorobný stav. U oka je to pouze nápadné, protože oko je zvláště jemný útvar a ta jemnost se zase dá snadno uchopit. U oka to je nejvíc vidět. Ale i jinde si můžete všimnout, že ty věci jsou vidět nejvíc na povrchu těla.

Zřídka jsem například viděl, aby někdo, když si chce osahat zvláště jemnou látku nebo něco takového, si ji položil na ramena. Kdyby tomu bylo tak, že by to bylo výhodné, pak bychom jistě udělali něco pro to, abychom se, pokud bychom chtěli osahat něco jemného, mohli tady nahoře na ramenou obnažit a ohmatat to. Jenomže to nám nic nepomůže. Osaháme to raději konečky prstů. A na konečcích prstů jsme obzvlášť vnímaví na cit pro věci. Je to totéž. Kdyby tím, co cit dělá citem, byla nervová soustava, člověk by v blízkosti mozku cítil nejvíc. V blízkosti mozku však vůbec necítíme nejvíc; naopak, cítíme právě tam, kde je mozek nejdál, v nejvzdálenějších konečcích prstů, protože Já se nejvíce nachází na povrchu těla. To co je člověk ve svém nitru jako Já, to lze nejlépe poznat na tom nejvzdálenějším povrchu. Proto také můžeme, protože oči jsou nejvíce na povrchu, poznat nejvíce u nich, protože oči jsou jemné a jsou daleko od mozku.

*Nerov
necítíme*

Můžete namítnout: Vždyť oči jsou v lebce a blízko mozku. - Ale aby byly opravdu daleko od mozku, je tu spousta kostí, a tam, kde je oko ve spojení s mozkem, kde ta kost není, tam právě nic nevidíme. U konečků prstů je tedy podmíněno vzdáleností v prostoru, že jsou obzvlášť citlivé; u očí je tomu tak proto, že jsou před mozkem nejvíc chráněny.

*Okó
vrůstá do
mozku* K tomu přistupuje ještě jedna pozoruhodná věc. Budete-li mít nějakého nižšího živočicha, který si vytváří mozek, pak si ho bude vytvářet tak, že mozek nechá volný důlek pro oko a oko nevyrůstá takto z mozku, ale přisedá ze strany a vrůstá dovnitř [přednášející kreslí]. Oko roste zvenčí, nikoli z mozku; oko do mozku vrůstá. Je tedy utvářeno zvenčí dovnitř.

Z toho všeho můžete vidět, že to, co se tu utváří na povrchu, ať už je to v kůži nebo v oku, souvisí s tím, čím je člověk vlastně nejvíce spojen s vnějším světem. O člověku, který pořád leží v posteli, který svou vůli nedokáže použít pro své tělo, nemůžeme dost dobře říci, že své Já silně rozvíjí. Naopak o člověku, který je hodně pohyblivý, můžeme říci, že silně vyjadřuje své Já. A to co nás jinak spojuje s vnějším světem, v čichu, ve zraku atd., to jsou smysly. A oko je ten nejjemnější smysl, který nás spojuje s vnějším světem. Takže můžeme říci: protože Já obzvlášť silně působí v této jemné spleti cévek (duhovka neboli iris je nesmírně jemná spleť cévek), můžeme na ní dobře vidět, jak celé naše Já pracuje dovnitř, zda je tedy člověk zdravý nebo nemocný.

*Úskalí
diagnostiky
z iris* To je ona původní pravda a poznání, které můžeme mít v této záležitosti. Věc, kterou jsem teď popsal, však zároveň patří k těm nejobtížnějším; člověk totiž musí být skutečně důkladně informován o tom, co taková malá nepravidelnost v duhovce znamená, chce-li z ní

usuzovat na zdraví či nemoc člověka. Chtěl bych vám říci jeden příklad. Podívejte, může se například stát, že na něčí duhovce se tu a tam objeví tečky, takové tmavé tečky. Tyto tmavé tečky samozřejmě znamenají, že člověk má něco, co tu jinak není, pokud ty tmavé tečky v duhovce nejsou. Předpokládejte však, že člověk, u kterého se tyto tmavé tečky objeví, by byl hrozný hlupák. Pak bude mít nějakou nemoc, na kterou tyto tečky budou poukazovat. Ovšem u člověka, u kterého se tyto tmavé tečky objeví, tomu může být i tak, že byl v mládí přetěžován nějakým učením, musel se učit víc, než na kolik stačily jeho fyzické síly. Tím, že určité orgány ve svém mládí příliš opotřeboval, může být do očí vehnána určitá slabší činnost a potom se mohou v důsledku přílišného namáhání v dětství objevit tyto malé sedimenty železa, tyto velmi jemné sedimenty železa. Mohou se tedy objevit v důsledku nemoci v pozdějším životě, mohou se však také objevit v důsledku přílišného namáhání v dětství. Většina lidí si myslí: Když vidím v duhovce černé tečky, musí to být to či ono v těle. - Důležité však je, abychom brali v úvahu nejen současný život dotyčného člověka, ale právě tehdy, chceme-li něco takového poznat v souvislosti s příčinami nemoci, musíme s tím člověkem projít celý jeho život; musíme ho nechat vzpomenout si na to, co v dětství udělal. To co v duhovce vidíme, tedy může poukazovat na různé věci. A právě máme-li z toho usuzovat na něco takového, patří to k tomu nej

složitějšímu vědění.

Proto je tak neslýchané, jak se dnes píšou všelijaké příručky;

*Takzvaná
oční
diagnóza*

věci, které se v nich píšou, bývají většinou velmi stručné a nazývají se „oční diagnóza“. Na padesáti stranách tam získáte návod, jak máte vyšetřovat duhovku. Nuže, tady bude rozdělení duhovky, tady bude zornička, nakreslená velmi schematicky, a tady je potom uvedena nemoc; onemocnění sleziny se nachází tady, tady onemocnění plic, tady syfilis atd. Takovému očnímu diagnostikovi, pokud zná, co je takto nakreslené, a pokud se přiměřeně zvětšovací sklem podívá na duhovku, pak stačí jít do té své příručky; a když pak najde, co je nakreslené tam, kde stojí onemocnění plic, potom konstatuje: Onemocnění plic! A tak to dnes dělají četní oční diagnostikové po studiu trvajícím jednu hodinu. To ostatní pak přenechají té příručce, kterou mají; oni prostě diagnostikují. Inu, pánové, to je zkrátka neslýchané. Neboť tomu, co je nej obtížnější, se tu má člověk naučit tím nejsnadnějším způsobem. Nevznikne tím nic hodnotného; naopak, dojde tím k poškození celého lékařství. A skutečně musíme rozlišovat, zda chce někdo v lékařství něco seriózního, nebo zda chce jenom vydělat peníze.

Samozřejmě, lidé jsou dnes vůči vědě právem popuzení, protože věda podle příkladu se zrakovým nervem, o kterém jsem vám vyprávěl, vlastně nedbá na to, co člověk skutečně je, ale nejvíce si cení lidských nečistot, například nečistot v oku, jakými je zrakový nerv. Lidé to samozřejmě neví, ale cítí to a jsou vědou popuzení. Toto popuzení lze chápat. Ale co většinou provádějí takoví oční diagnostikové, to není o nic lepší než věda; naopak, často je to mnohem horší. Věda, protože dnes důsledkem

materialismu nemůže jinak, považuje bez nejmenší potuchy špínu¹ za tu nejušlechtilejší součást člověka. Samozřejmě že špína je také velice nutná; kdyby totiž zůstávala v těle, velmi brzy by tělo zabila; je tedy nutná. Věda však považuje špínu za to nejcennější v člověku! Tím se však přece jen nalézá na cestě dobra a nechce jen vydělávat peníze. Jenom je raněná slepotou. Ve svém poznání má prostě velikánskou slepou skvrnu; při tom všem musíme však uznat její dobrou vůli. Ovšem tady, u těch příruček o oční diagnostice, už nemůžeme mluvit o dobré vůli, ale jen o touze vydělat peníze. Proto si u všech těchto věcí musíte skutečně vždycky říci: nějaká snaha může mít v základu dobrou pravdu, ovšem právě ty nejlepší pravdy, pánové, jsou světem nejvíce zneužívány. Podívejte, je vskutku nádherné, že se v té malé duhovce opravdu zcela zrcadlí zdravý a nemocný člověk. Na druhé straně však právě proto, že se v ní zcela zrcadlí zdravý a nemocný člověk, je také duhovka ve svém stavu nejobtížněji poznatelná a musíme skutečně říci, že kdo provádí oční diagnózu, aniž poznal celého člověka, ten provádí šarlatánství.

Co ovšem znamená poznat celého člověka? Podívejte, naučili jsme se, že člověk sestává ze svého fyzického těla, éterného těla, astrálního těla a Já. Musíme tedy něco vědět nejen o fyzickém člověku, ale právě když provádíme oční diagnózu, musíme něco vědět i o člověku duchovním.

Není-liž pravda, obvyklá anatomie, která se zabývá pouze

¹ v něm. orig. *Dreck*, což může znamenat i *výkaly* (pozn. překl.)

mrtvolou, si případně může vystačit s tím, co poskytuje, může v podstatě poskytnout leccos dobrého; i když neví, že oční nerv je špína² oka, tak alespoň ten oční nerv najde. Oční diagnostik však většinou nemívá ani potuchy o tom, kudy ten nerv vede, zato má svou příručku

0 padesáti stránkách, zná rozdělení duhovky a vrhá se do diagnostikování, ale nevyšetřuje člověka. Teď ovšem potřebuje nějakou další příručku, zase o padesáti stránkách, kde stojí rubrika „plieni onemocnění“ a k tomu příslušný lék. Jenomže plieni onemocnění je něco, co může být způsobeno všelijakými příčinami. Když víme, že plíce jsou chorobně změněné, tak jsme ještě mnoho nedosáhli. Plíce mohou být chorobně změněné od trávení. Musíme vědět, odkud to pochází. Nemocné plíce má mnoho lidí a u mnohých z nich má onemocnění plic ty nejrůznější příčiny. To je právě ten moment, kdy musíme být nesmírně opatrní, protože tam, kde se nacházejí ty nejkrásnější věci, bývá nejvíc nešvaru. Kolik jsem se vám toho v těchto hodinách navyprávěl, že člověk nezávisí jenom na Zemi, ale na celém hvězdném nebi. Ovšem to je právě také to, co si žádá to nejsložitější poznání. S tím si člověk nesmí jen tak zahrávat. Klamání a zahrávání si, tomu se dnes ve velkém věnují různí astrologové, co jich je na světě. S oční diagnostikou je to něco podobného jako s astrologií.

1 v astrologii je základem něco velmi ušlechtilého, něco

² rozuměj *výkal* (pozn. překl.)

velkolepého; ovšem u těch, kteří dnes pěstují astrologii, nic ušlechtilého základem není. U nich bývá většinou základem spekulace na peněžní burze jejich bližních.

A tak můžete, pánové, pochopit souvislost: na jedné straně jsou jevy, které navenek změni celý povrch člověka. Objeví se u něj bledá místa, zatímco má jinak tmavou pleť; objeví se u něj jinak zbarvené oči, je z něj albín. Přivádí se tu k povrchu určitá činnost, která je odváděna od vnitřních orgánů. Pokud však člověk není albín, není „šváb“, jsou tu v duhovce tytéž věci, onen vnější vzhled oka; avšak její jemnější struktura, jemnější členění poukazuje na to, co je uvnitř. Albín není nemocným člověkem proto, že je albín, ale je postižený nemocí proto, že už to má od mládí a jeho tělesné ústrojí si na to pak zvykne.

Podívejte, není vůbec dobré nazývat albína také leukopatem. Tím se totiž poukazuje na to (protože například leukocyty jsou určitá tělíška v krvi), že krev takových lidí má jiný charakter. Příčinu neznají. Pokud však krev na povrchu zesvětlá, nenastane obecná blednička, ale na povrchu dojde k blednutí kůže. To je rozdíl mezi onemocněním bledničkou, kdy krev prostě uvnitř člověka bledne, a leukopatií neboli albinismem, kdy je krev vyháněna více na povrch. To znamená, že u lidí nemocných bledničkou není v pořádku nějaká činnost uvnitř. Já je činné více na povrchu, astrální tělo více uvnitř. Proto všechny útvary, kterými slyšíme a vidíme, jsou vytlačeny více na povrch. Potřebujeme je k Já. Játra potřebujete uvnitř. A kdybyste tak silně cítili všechno, co dělají vaše játra, pak byste usta-

*Blednička a
albinismus*

vičně jenom pozorovali své nitro a říkali byste: Aha, teď jsem právě dostal do žaludku trochu zelňačky, žaludeční stěny ji začínají vstřebávat. Je to, jako by vyzařovala; zajímavé. A teď prochází vrátníkem do tenkého střeva a dostává se ke klkům, které tu jsou na střevních stěnách. - Všechno byste to pozorovali a bylo by to všechno velice zajímavé, ale neměli byste vůbec čas na pozorování vnějšího světa! Je to velmi zajímavé a je tam toho spousta k pozorování, v leckterých ohledech je to i mnohem hezčí než vnější svět, ovšem člověka to opravdu odvádí. Obvykle se tedy to, co se děje uvnitř, nedostává do vědomí; to co spočívá na povrchu, se do vědomí dostává. Pokud tedy někdo ve svém nitru, kde je více činný právě astrální člověk, náležitě nezpracovává železo, onemocní bledničkou. Pokud železo náležitě nezpracovává navenek, ale rozpouští ho, jak jsem vám to popsál, stane se z něj albín (což je velmi vzácné), dostane leukopatii.

Vidíte tedy, že to, na co jste se mě ptali, s tím souvisí: albinismus vzniká nepravidelným zpracováváním síry nebo železa vaším Já. Blednička vzniká nepravidelným zpracováváním železa vaším astrálním tělem a směřuje spíše dovnitř krve. Pokud tedy člověku správně rozumíme v tom, co se děje v jeho nitru, můžeme se také podívat na to, která nadmyslová část člověka je přitom vlastně zaměstnána. Kdo řádně rozumí fyzickému člověku, rozumí i člověku nadfyzickému, nadmyslovému. Ovšem u materialismu je tomu právě naopak: materialismus nadmyslovému člověku naprosto nerozumí, a nerozumí

proto ani člověku fyzickému.

Vzkážu vám, jestli už budu příští středu zpátky. Někdo pak možná bude mít do příští hodiny nějaký dotaz, takže na základě toho dotazu budeme moci zase udělat podobnou rozpravu.

Dornach, 2. února 1924

Rudolf Steiner